

Inhoud

1	Eenzaamheid, een complex begrip	1
1.1	Inleiding	2
1.2	Wanneer ben je eenzaam?	3
1.3	Sociale en emotionele eenzaamheid	4
1.4	Meer omschrijvingen van eenzaamheid	4
1.5	Existentiële en zelfverkozen eenzaamheid	6
1.6	Gevoelens van eenzaamheid	7
1.7	De eenzaamheid van een kleuter is niet die van een puber	7
1.8	Ontwikkelingsfasen in relatie tot eenzaamheid	8
	Literatuur	9
2	Hoeveel jeugdigen zijn eenzaam?	11
2.1	Inleiding	12
2.2	Aantallen	12
2.3	Achtergronden	13
2.4	Eens eenzaam, altijd eenzaam?	14
2.5	Chronisch of tijdelijk eenzaam	15
2.6	Neemt de eenzaamheid onder jeugdigen toe?	16
2.7	De kans op meer eenzaamheid onder jeugdigen is groot	18
	Literatuur	19
3	Hoe eenzaamheid kan ontstaan	21
3.1	Inleiding	22
3.2	De sociale-behoefte theorie	22
3.3	De cognitieve theorie	23
3.4	De sociale-leertheorie	24
3.5	De stresstheorie	25
3.6	Het interactionele model	25
3.7	De biologische invalshoek	26
3.8	Tot slot	27
	Literatuur	27
4	Eenzaamheid, een serieus probleem	29
4.1	Inleiding	30
4.2	Gedragsproblemen	31
4.3	Negatieve emoties	32
4.4	Cognities	32
4.5	Samenhang tussen gedrag, emoties en cognities	33
4.6	Fysieke problemen	34
4.7	Eenzaamheid op drie leefgebieden	34
4.8	Is eenzaamheid een ziekte?	35
	Literatuur	36

5	Het gezin van eenzame jeugdigen	37
5.1	Inleiding	38
5.2	Vijf clusters gezinsproblemen	39
5.3	Opvoedkenmerken	39
5.4	Het functioneren van het gezin	40
5.5	Partnerrelatie	41
5.6	Het gezin als geheel	41
	Literatuur	42
6	Eenzaamheid en aanleg	43
6.1	Inleiding	44
6.2	Tweelingenonderzoek	44
6.3	Het brein	45
6.4	Invloeden op de ontwikkeling van het brein	47
6.5	De aanleg gezien vanuit andere invalshoeken	48
6.6	Een biosociale benadering	50
	Literatuur	51
7	Eenzaamheid vaststellen	53
7.1	Inleiding	54
7.2	Vragen moeten meer inzicht geven	54
7.3	Veel gebruikte eenzaamheidsvragenlijsten	55
7.4	Veel overlap	57
	Literatuur	58
8	Risicogroepen	59
8.1	Inleiding	60
8.2	Jeugdigen met autisme	60
8.3	Jeugdigen met ADHD	61
8.4	Jeugdigen met te weinig leervaardigheden	62
8.5	Jeugdigen met gedragsproblemen	63
8.6	Jeugdigen met een andere etnische achtergrond	65
8.7	Persoonlijkheidsfactoren	65
	Literatuur	66
9	Het sociaal netwerk als ruggensteun	67
9.1	Inleiding	68
9.2	Wat is een sociaal netwerk?	68
9.3	Informeel sociale steun	69
9.4	Belangrijke vormen van sociaal-emotionele steun	70
9.5	Belangrijke bronnen van sociaal-emotionele steun	71
9.6	Tot slot	72
	Literatuur	72
10	Het gemis aan sociale en emotionele vaardigheden	73
10.1	Inleiding	74
10.2	Sociale vaardigheden	74

10.3	Gevolgen van gebrekkige sociale vaardigheden.....	76
10.4	Emotionele vaardigheden.....	77
10.5	Gevolgen van een tekort aan emotionele vaardigheden.....	77
10.6	Emotionele intelligentie.....	78
10.7	De basisvaardigheden in een notendop.....	78
	Literatuur.....	79
11	Het trio eenzaamheid, depressie en angst	81
11.1	Inleiding.....	82
11.2	Enkele cijfers.....	82
11.3	Depressieve jeugdigen.....	83
11.4	Jeugdigen met angststoornissen.....	84
11.5	Samenhang tussen eenzaamheid, angst en depressie.....	84
11.6	Delinquentie en eenzaamheid.....	86
	Literatuur.....	87
12	Afwijzing, stress en eenzaamheid	89
12.1	Inleiding.....	90
12.2	Wat is stress?.....	90
12.3	Omgaan met stress.....	91
12.4	Copingstrategieën.....	92
12.5	Indelingen in typen copingstrategieën.....	93
12.6	Omgaan met afwijzing.....	94
	Literatuur.....	95
13	Gebrek aan waardering en aan vriendschappen	97
13.1	Inleiding.....	98
13.2	Onderlinge relaties op school.....	98
13.3	Angst te worden afgewezen.....	99
13.4	Pesten als ultieme afwijzing.....	100
13.5	Wat zijn vriendschappen?.....	101
13.6	Jeugdigen zonder vriendschappen.....	101
	Literatuur.....	102
14	Eenzaamheid en suïcide	103
14.1	Inleiding.....	104
14.2	Enkele cijfers.....	104
14.3	Eenzaamheid en suïcide.....	105
14.4	Eenzaamheid is niet de enige factor.....	106
14.5	Combinaties van factoren.....	106
14.6	Suïcidaliteit is een complex probleem.....	107
	Literatuur.....	107
15	Eenzaamheid en internet	109
15.1	Inleiding.....	110
15.2	Communiceren via het internet.....	110
15.3	Internet, face-to-facecontacten en eenzaamheid.....	111

15.4	Eenzaamheid en Facebook	112
15.5	Internetverslaving	113
15.6	Gevaren van het internet	114
	Literatuur	116
16	Eenzaamheid en gamen	117
16.1	Inleiding	118
16.2	De plus- en minpunten van gamen	118
16.3	Gameverslaving	119
16.4	De relatie tussen eenzaamheid en gamen	120
16.5	De aard van de games	120
16.6	Risicoverhogende factoren op extreem gamen	121
16.7	Gamen is goed voor de ontwikkeling	121
	Literatuur	122
17	Hulp van deskundigen	123
17.1	Inleiding	124
17.2	Preventie van eenzaamheid	124
17.3	Interventies die aansluiten bij de sociale-behoeftheorie	125
17.4	Cognitieve gedragsinterventies	126
17.5	Interventies vanuit de sociale-leertheorie	127
17.6	Integratieve behandeling	128
17.7	Zijn alle interventies even effectief?	129
	Literatuur	130
18	Hoe ouders en leerkrachten kunnen helpen	131
18.1	Inleiding	132
18.2	De relatie tussen eenzaamheid en ouders/gezin	132
18.3	Adviezen aan ouders van eenzame jeugdigen	134
18.4	Adviezen aan leerkrachten van eenzame leerlingen	135
18.5	Tot slot	137
	Literatuur	137
	Bijlagen	139
	Bijlage 1: Korte typering van de samenleving	140
	Bijlage 2: Items gereviseerde UCLA-eenzaamheidsschaal	144
	Bijlage 3: Items Eenzaamheidsschaal van De Jong-Gierveld	146
	Bijlage 4: Persoonlijkheidsfactoren en eenzaamheid	148
	Bijlage 5: Bepaling van het sociale netwerk	150
	Bijlage 6: Bewerking van de Perceived Social Support Questionnaire (PSSQ) van Kliem (2015)	152
	Bijlage 7: Interventieprogramma van Olweus	154
	Geraadpleegde literatuur	157
	Register	160

Eenzaamheid bij jeugdigen

van der Ploeg, J.

2018, X, 162 p. 3 illus., Softcover

ISBN: 978-90-368-1952-7